

054. Türkiye'de Covid-19 pandemisi sürecinde yaşlıların haberlerde temsili**Yenal GÖKSUN¹**

APA: Gökşun, Y. (2023). Türkiye'de Covid-19 pandemisi sürecinde yaşlıların haberlerde temsili. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (32), 943-960. DOI: 10.29000/rumelide.1252846.

Öz

Bu araştırmada Türkiye'de Covid-19 salgını döneminde medyadaki haber içeriklerinde yaşlıların nasıl temsil edildiği ele alınmaktadır. Pandemi gibi olağanüstü dönemlerde toplum, karşılaştığı sorunları ve meseleleri anlamlandırmak için medya tarafından üretilen bilgiye daha fazla ihtiyaç duyabilmektedir. Covid-19 salgını döneminde yaşlılar medya gündeminin önemli bir maddesi haline gelmiştir. Sokağa çıkma kısıtlamaları, virüsten daha fazla etkilenme potansiyelleri, bazı yaşlıların sosyal destek ve yardıma ihtiyaç duyması gibi meseleler yaşlıların medyada sıkça haberleştirilmesini beraberinde getirmiştir. Bu araştırmada pandemi döneminde yaşlıların haber metinlerinde nasıl temsil edildiği, hangi konular ve kavramlar bağlamında gündeme alındığı, yaşlı temsiline toplumsal bağlam içerisinde ne tür anlamlar ürettiği incelenmiştir. Bu bağlamda Türkiye'de resmi olarak ilk Covid vakasının ilan edildiği 11 Mart 2020 tarihinden 22 Aralık 2022 tarihine kadar yayınlanan internet haberleri arasından toplam 110 haber nicel ve nitel içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. Medyada yaşlıların çoğunlukla sağlık meseleleri ve pandemi kısıtlamaları çerçevesinde temsil edildiği, yaşlıların olumlu ve olumsuz temsillerinin birlikte yer aldığı ortaya konulmuştur.

Anahtar kelimeler: Covid-19 salgını, pandemi, yaşlılar, yaşlı temsili, içerik analizi

Representation of the elderly in the news during Covid-19 pandemic in Turkey**Abstract**

In this research, it is discussed how the elderly are represented in the news content in the media during the Covid-19 pandemic in Turkey. In extraordinary times such as pandemics, society may need more information produced by the media to make sense of the problems and issues it faces. During the Covid-19 pandemic, the elderly have become an important topic on the media agenda. Issues such as curfews, their potential to be more affected by the virus, and the need for social support and help for some elderly people have brought about frequent news coverage of the elderly in the media. In this study, it was examined how the elderly were represented in the news texts during the pandemic period, which topics and concepts were brought to the media agenda, and what kind of meanings the elderly representation produced in the social context. In this context, a total of 110 news from the internet news published between March 11, 2020, when the first Covid case was officially announced in Turkey and Dec 22, 2022, were analyzed by quantitative and qualitative content analysis method. It has been revealed that the elderly are mostly represented in the media within the framework of health issues and pandemic restrictions, and positive and negative representations of the elderly take place together.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Marmara Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Radyo Televizyon ve Sinema Bölümü (İstanbul, Türkiye), yenal.goksun@marmara.edu.tr, ORCID ID: 0000-0003-2833-243X [Araştırma makalesi, Makale kayıt tarihi: 18.01.2023-kabul tarihi: 20.02.2023; DOI: 10.29000/rumelide.1252846]

Keywords: Covid-19 pandemic, pandemic, elderly, elderly representation, content analysis

Giriş

Tüm dünyayı etkisi altına alan Covid-19 salgını Türkiye'yi de etkilemiş ve bazı ekonomik ve toplumsal değişiklikleri de beraberinde getirmiştir. Pandemi sürecinde hükümetler çeşitli koruma tedbirlerine başvurarak vatandaşlarına uymaları gereken kurallar hakkında bilgilendirmeler yapmışlardır. Yaşlılar pandemi sürecinden ve koronavirüs tedbirlerinden en fazla etkilenen gruplardan biri olarak öne çıkmıştır. Pandeminin ortaya çıkışıyla birlikte uzmanlar virüsün yapısına ve insanlar üzerindeki etkisi üzerine medya yoluyla açıklamalar yapmaya başlamışlardır. Bu açıklamaların da öncelikli gündem maddesini yaşlılar oluşturmuştur. İlk günlerde elde edilen sınırlı veriler üzerine tahminlerde bulunan uzmanlar ortaya koydukları tespitlerle hükümetlerin ve karar alıcıların atması gereken adımları da şekillendirmişlerdir.

Covid-19 salgınının Türkiye'de ilk kez 11 Mart 2020 tarihinde Sağlık Bakanı Fahrettin Koca'nın yaptığı açıklamayla görüldüğü duyurulmuştur. Bu tarihten itibaren virüs hızlı biçimde toplumda yayılarak milyonlarca kişiyi etkilemiştir. Salgının toplumdaki etkilerini azaltmak için bakanlıklar ve çeşitli kurumlar önlemler almaya başlamışlardır. Bu önlemler arasında bireylerin gündelik yaşamlarını en fazla etkileyen sokağa çıkma yasağı olmuştur. Hükümet öncelikle virüsten en olumsuz etkilenen grup olarak 65 yaş ve üstü kişilere sokağa çıkma yasağı uygulamasını başlatmıştır. Ardından bu kısıtlama 20 yaş ve altı çocuk ve gençleri de kapsayacak şekilde genişletilmiştir. Sokağa çıkma kısıtlaması, zaten gündelik yaşam alanlarında dezavantajlı konumda olan yaşlıların hayatlarını daha derinden etkilemiştir. Yalnız yaşayan yaşlılar, yardıma ihtiyaç duyan yaşlılar, tedavisinin sürmesi gereken yaşlılar gibi çeşitli yeni sorun alanları ortaya çıkmıştır. Diğer yandan sokağa çıkma kısıtlamaları özellikle yaşlıların sosyalleşme imkanlarını büyük oranda ortadan kaldırdığı için çeşitli sosyal ve psikolojik sorunları da beraberinde getirmiştir. Pandemi ve onun getirdiği sınırlamalarla birlikte dezavantajlı gruplardan biri olan yaşlıların sorunları giderek daha da artmış ve bunların medyaya yansması yaşlı temsili de etkilemiştir.

Bu araştırmada Covid-19 salgını döneminde yeni sorunlarla baş etmek zorunda kalan yaşlıların, halihazırda bir dezavantajlı grup olarak medyadaki haberlerde temsini analiz edilmektedir. Bu amaç doğrultusunda Türkiye'de görülen ilk vaka tarihi olan 11 Mart 2020'den başlayarak 22 Aralık 2022 tarihine kadar yayınlanan haberler internet ortamında taranarak toplanmıştır. Bu dönem aynı zamanda toplumun olağanüstü bir durum olarak pandemiyle mücadele ettiği, bu süreci anlamlandırmaya ve hayatını adapte etmeye çalıştığı, hükümetin ve özel kuruluşların olağan dışı tedbirler uyguladıkları bir süreçtir. Dolayısıyla toplumun farklı kesimlerinin bu olağanüstü dönemde medyada nasıl temsil edildiği, toplumsal dayanışma ve birliktelik duygusunun nasıl tesis edileceği açısından önem taşımaktadır. Bu konuyu detaylı irdeleyebilmek için internet ortamında yayınlanan haberler bazı anahtar kelimeler yoluyla toplanmış ve analiz edilmiştir. Taramada kullanılan anahtar kelimeler şunlardır: Yaşlı, Yaşlı pandemi, Yaşlı korona, 65 yaş, sokağa çıkma kısıtlaması, 65+, vefa sosyal destek, yaşlı saygısızlık pandemi, korona ayrımcılığı. Tarama sonucunda farklı haber kaynaklarından olmak üzere toplam 110 haber elde edilmiştir. Bu haber metinleri içerik analizi ve söylem analizi metotlarıyla analiz edilmiştir.

1. Dezavantajlı grup olarak yaşlılar ve medyada temsili

Dünya Sağlık Örgütü 60 yaş ve üstü kişileri yaşlı olarak tanımlamaktadır (Dünya Sağlık Örgütü, 2022). Ancak yaşlılık olgusu toplumlara ve kültürlere göre değişiklik göstermektedir. Türkiye’de 65 yaş ve üstü yaşlı olarak tanımlanmaktadır ve Türkiye giderek yaşlanan bir toplum olarak değerlendirilmektedir. Türkiye’de yaşlı nüfusun toplam nüfus içindeki oranı ise 2016 yılında %8,3 iken, 2025 yılında %11,0, 2030 yılında %12,9, 2040 yılında %16,3, 2060 yılında %22,6 ve 2080 yılında %25,6 olacağı öngörülmektedir (TÜİK Kurumsal, 2022).

Yaşlılık olgusu, insan sağlığını önemli ölçüde olumsuz yönde etkileyen; biyolojik, psikolojik ve toplumsal bazı zorlukları da beraberinde getiren bir kavramı ifade etmektedir. Yapılan araştırmalar bireylerin yaşlandıkça işlevsellik kapasitelerini yitirdiğini, kronik rahatsızlıklara kapılma ihtimalinin arttığını ve daha fazla desteğe ihtiyaç duyduğunu ortaya koymaktadır (T.C. Sağlık Bakanlığı, 2021). Dolayısıyla yaşlanma süreci hem bireysel hem de toplumsal bir olgudur.

Toplumlarda yaşlılara karşı ayrımcı bir dilin bazı dönemlerde yükselişe geçtiği görülmektedir. Bu ayrımcı dil yaşlılık olarak isimlendirilmektedir. Bu ayrımcı perspektife göre yaşlı insanlar için yaşlanma daha kısa bir yaşam süresi, daha kötü fiziksel ve zihinsel sağlık, daha yavaş iyileşme ve bilişsel gerileme sorunları anlamına gelmektedir. Yaşlanma; insanların yaşam kalitelerini düşürmekte ve aynı zamanda sosyal izolasyonlarını ve yalnızlıklarını da artırmaktadır. Yaşlı insanlara karşı şiddet ve istismar riski de artmaktadır. Yaşlanma bireylerin çalışırken elde ettikleri gelirden yoksun olmalarına, dolayısıyla yoksulluğa ve mali güvensizliğe sebep olmaktadır. Yaşlı kişilere ayrımcı söylemlerle yaklaşanlar için yaşlılar, toplum için maddi olarak da bir yükümlülüktür (Dünya Sağlık Örgütü, 2021).

Yaşlı ayrımcılığı çoğu zaman ırkçılık, cinsiyetçilik ve engelli ayrımcılığı gibi diğer ayrımcılık türleriyle ilişki içerisindedir. Basmakalıp düşünceler, önyargılar ve ayrımcı söylemler yaşlı bireylerin karşılaştığı olumsuz toplumsal etkileşimlerdenidir. Toplumlarda genel olarak yaşlı insanlara bakışın daha olumsuz olduğuna ilişkin araştırmalar mevcuttur. Önyargılı kişiler tarafından yaşlı bireyler daha çok “hasta, zihinsel olarak yavaş, unutkan, can sıkıcı, cinsel olarak yetersiz ve verimsiz” olarak görülebilmektedir. (Xu, 2021). Medyada çeşitli toplumsal grupların nasıl temsil edildiği de toplumdaki ayrımcılık söylemlerini etkilemektedir. Toplumdaki bireyler, aynı toplum içinde farklı gruplar hakkındaki tutum ve fikirlerini medya temsilleri yoluyla inşa etmektedir. Dolayısıyla yaşlıların medyada nasıl temsil edildiği, toplumsal gruplar arasındaki tutumlar üzerinde de etkili olabilmektedir.

Avrupa ve Kuzey Amerika’daki televizyon reklamlarında ve programlarında yaşlı insanların görsel temsili ele alan çalışmaları analiz eden araştırmaya göre 1950’lerden 1990’lara kadar yaşlı yetişkinler medyada yeterince temsil edilmemiştir ve kısıtlı sayıdaki temsillerinde de olumsuz bir şekilde tasvir edilmiştir. 1990’lardan itibaren, yaşlı yetişkinler yetersiz temsil edilmeye devam etse de, yaşlı yetişkinlerin çekici olmayan, mutsuz, sağlıksız, yalnız ve bağımlı olduğu şeklindeki olumsuz klişelerden, aktif, hayattan zevk alan ve sağlıklı bir yaşam tarzı sürdüren yaşlı yetişkinler gibi yeni bir klişeye geçiş olduğu vurgulanmaktadır (Loos & Ivan, 2018). Yani bir kısım yaşlı, reklamlarda potansiyel müşteri olarak görülmeye başlanmış ve onlara yönelik daha olumlu içerikler ön plana çıkmıştır. ABD’de 2014-2018 yılları arasında popüler televizyon şovlarından 112 bölüm analiz eden bir araştırmaya göre yaşlılar nüfustaki paylarına oranla daha düşük seviyede temsil edilmektedir (Markov & Yoon, 2021). Ancak yaşlı temsilleri genel olarak olumludur. Yaşlılara ilişkin olumlu söylemlerde öne çıkan “altın çağ” söylemi olurken olumsuz söylemlerde “huysuz ihtiyar” temsili öne çıkmaktadır.

1810 yılından 2009 yılına kadar ABD yazılı medyasını ele alan bir araştırmada 400 milyon kelime analiz edilmiş, yaşlı insanlara ilişkin basmakalıp ifadelerin iki yüz yıllık süreçte giderek daha olumsuz hale

geldiği bulunmuştur (R. Ng vd., 2015). Yazarlar bunun yaşlı insanları kötü sağlık ve hastalıkla ilişkilendirme eğiliminden kaynaklandığını düşünmektedir. Benzer şekilde Türkiye’de Apak ve Aka (2020) Cumhuriyet Gazetesi üzerine yaptıkları çalışmada yaşlılara ilişkin temsili 1930 yılından 2017 yılına doğru düzenli olarak olumsuz doğru değişim gösterdiği sonucuna ulaşmışlardır. Yoğurtçu’nun (2019) Türkiye, Rusya ve Kırgızistan gazetelerinde yaptığı çalışmaya göre de yaşlılar aktif sosyal yaşamdan geri çekilmiş, sosyal hizmetlere ve devlet himayesine bağımlı bireyler olarak temsil edilmektedir.

Medya temsilleri sadece ilgili grubun toplumun diğer üyeleri tarafından nasıl algılanacağını belirlemekle kalmamakta aynı zamanda izleyicinin kendi kimliğini tanımlamasını ve pekiştirmesini de sağlamaktadır. Medyada temsiller yoluyla üretilen önyargılar ve basmakalıp düşünceler, bireyin kendisi hakkındaki görüşünü ve dolayısıyla kararlarını ve hareketlerini de etkileyebilmektedir. Örneğin bir çalışmaya göre olumsuz basmakalıp bilgilere maruz kalan yaşlı çalışanlar, tarafsız veya olumlu bilgilere maruz kalanlardan daha fazla emekli olmak istemektedir (Aktaran Ng & Feldman, 2012). Olumsuz basmakalıp görüşlere maruz kalan yaşlılar kendi durumları hakkında daha olumsuz bir görüşe sahip olmaktadır. Dolayısıyla olumsuz yaş klişelerine sürekli maruz kalmanın, kendi kendini baltayan davranış döngülerine yol açabileceğini görülmektedir.

2. Pandemi döneminde medyada yaşlı temsili

Olağanüstü bir dönem olarak nitelendirilen Covid-19 salgın dönemi tüm dünyada toplumlar ve hükümetler için zor bir sınav olarak görülmektedir. Bu dönemde salgının yarattığı sağlık risklerinin yanı sıra hükümetlerin aldığı tedbir uygulamaları ve uzmanların duyurdukları kurallar, toplumda zaten dezavantajlı durumda olan yaşlıların hayatını daha zor hale getirmiştir. Kronik hastalıklara sahip olmak, yalnız yaşamak ya da dijital okur yazarlığa sahip olmamak gibi sebepler, yaşlıların karşılaştığı dezavantajlardan bazılarıdır. Bu nedenle Covid-19 salgını, toplumda halihazırda var olan eşitsizlikleri derinleştiren bir rol oynamıştır (Altın, 2020, s. 52). Toplumsal gruplar arasındaki eşitsizliğin önemli bir boyutu olarak, ilgili toplumsal grup hakkında toplumun diğer üyelerinin zihinlerinde oluşan önyargılar ve ayrımcı düşüncelerden bahsedilebilmektedir. Bu nedenle Pandemi döneminde medyada yaşlı temsili sorunu daha önemli hale gelmektedir.

Pandemi döneminde yaşlıların medyada temsili üzerine Türkiye’de ve dünyada bir çok çalışma gerçekleştirilmiştir. Bunlardan bir bölümü televizyon gibi geleneksel kitle iletişim aygıtlarına odaklanırken büyük bölümü sosyal medya üzerinden kullanıcıların ürettiği söylemleri ele almıştır. Zhang ve Liu (2021), Covid-19 salgını sürecinde Çin’de önde gelen beş yayın organı üzerinde yaptığı çalışmada medyanın yaşlıları kamu kurumlarından ve ailelerinden yardım bekleyen pasif alıcılar olarak sunduğunu ortaya koymuştur. Medya temsiliinde yaşlılar pandemiye karşı savunmasız homojen bir grup olarak tanımlanmıştır. Ayrıca bu haberlerin toplumda nesiller arası ilişkinin yapısına ilişkin belli çıkarımlar ortaya koyduğunu ve genç nesillerin yaşlıları halk sağlığı için bir 'tehdit' olarak algılamasına neden olduğunu iddia etmektedir (Zhang & Liu, 2021).

Bravo-Segal ve Villar (2020) Covid-19 salgını döneminde İspanya’daki gazeteler üzerine yaptıkları çalışmada yaşlılar hakkında basılan gazete manşetlerinin %71,4’ünde olumsuz temsil edildiğini, yaşlılardan homojen bir grup olarak bahsedildiğini ve onları “ölümler, yatılı bakımdaki eksiklikler veya aşırı savunmasızlık” gibi kavramlarla ilişkilendirdiklerini ortaya koymuştur. Yang ve diğerlerinin (2022) Hong Kong’da yaptığı çalışmada ise en popüler 3 gazetede haberler ele alınmış ve yaşlıların homojen bir grup olarak tanımlandığını ve genel olarak olumsuz temsil edildiğini ortaya koymuştur. Çalışmaya

göre liberal ve rekabetçi gazeteler yaşlılara karşı daha sert ifadeler kullanmış ve “daha düşmanca” bir söylem benimsemiştir (Yang vd., 2022).

Pandemi döneminde özellikle sosyal medyada yaşlılara karşı ayrımcı söylemin yükselişe geçtiğini ve yaşlı bireylerin yaşam haklarının değersizleştirildiğini ortaya koyan çalışmalar önem arz etmektedir (Meisner, 2021; Previtali vd., 2020). Covid-19 pandemi sürecinde sosyal medyada nefret söylemi raporunda Dirini ve Özsu (2020) yaşlıları hedef alan ve farklı üslupları benimseyen nefret söylemi örneklerini ortaya koymuşlardır. Yaşlıların sosyal medya içeriklerinde ve kullanıcı yorumlarında günah keçisi ilan edildikleri, küfür ve hakarete maruz kaldıkları ve zaman zaman düşmanlaştırıldıkları görülmektedir. Yaşlılara yönelik nefret söylemi sadece sıradan kullanıcılar tarafından değil belediye gibi kamu kurumları tarafından da paylaşılmıştır (Dirini & Özsu, 2020, s. 10). İnceoğlu (2020) ise genel olarak Türk medyasında pandemi döneminde yaşlıların “mağdur, yalnız, beceriksiz, savunmasız, bakıma muhtaç hatta topluma yük” olarak temsil edildiklerini vurgulamaktadır. Taşdelen ise (2020) sosyal medya platformu Twitter üzerinden yaptığı araştırmada pandemi döneminde yaşlılara yönelik olumsuz paylaşımların, yaşlılara yardım edilmesi yönündeki paylaşımlardan oransal olarak daha fazla olduğunu ortaya koymuştur. Tuna Uysal ve Tan Eren’in (2020) Twitter üzerinden yaptığı araştırmada yaşlıların Twitter’da yapılan paylaşımlarla alay etme, küçümsenme, aşağılanma, hakaret etme ve nefret söylemleri gibi yaşa dayalı ayrımcı tutum, söylem ve betimlemelerle karşılaştıkları görülmüştür.

Sosyal medya aynı zamanda yaşlılar için Covid-19 hakkında bilgi edinebilecekleri bir kaynak olarak da işlev görmüştür. Ancak yapılan bir araştırmaya göre sosyal medyadan Covid-19 hakkında bilgi toplayan yaşlılar arasında endişe ve kaygının arttığı, bilgi kaynaklarına duyulan güvenin de azaldığı ortaya konuşmuştur (Wong vd., 2021). Genel olarak bakıldığında sosyal medya mecralarının pandemi döneminde yaşlılara yönelik ayrımcılığın artması ve bilgi alan yaşlılar için de kaygı artırıcı etkisi nedeniyle olumsuz bir rol oynadığı söylenebilmektedir. Ancak aynı zamanda pandemi döneminde yaşlıların yalnızlıkla baş etmek ve bilgiye ulaşmak için yine medya araçlarına başvurdukları söylenebilir. Arun ve arkadaşlarının yaptığı bir araştırmaya göre pandemi koşullarında yaşlıların yaklaşık dörtte biri çevrimiçi gruplara üyedir (2022). Üst ve orta sınıf yaşlılar çevrimiçi gruplara üye iken yoksul yaşlılar bağlantıda kalma ve yalnızlık hissiyle mücadele için televizyon izlemekle yetinmektedir (Arun vd., 2022, s. 404). Bu bulgu, pandemi döneminde toplumdaki eşitsizliklerin derinleştiğine ilişkin tespitleri de teyit etmektedir.

3. Araştırmanın kapsamı

Bu araştırmanın kapsamı Türkiye’de Covid-19 salgını döneminde haber medyasında yer alan yaşlılarla ilgili haberlerde yaşlıların nasıl temsil edildiğiyle sınırlıdır. Dezavantajlı grup olarak yaşlılar bu olağanüstü süreçten en fazla etkilenen toplumsal grupların başında gelmektedir. Yaşlılar hem hükümet tarafından uygulanan koruma tedbirlerinin öncelikli muhataplarından biri olmuşlardır, hem de toplumun diğer üyeleriyle girdikleri etkileşimlerde ortaya çıkan farklı hikayelerin aktörleri haline gelmişlerdir. Bu nedenlerden ötürü yaşlılar, pandemi dönemindeki haberlerin önemli bir parçası olmuşlardır ve medyada ne şekilde temsil edildikleri önem taşımaktadır.

3.1. Araştırmanın yöntemi

Bu araştırmada toplanan haber metinlerinin analizi için nitel ve nicel içerik analizi yöntemi uygulanmıştır. İçerik analizi çok sayıda ve uzun metin içeriklerini kapsamlı biçimde incelemek için gerekli araçları sunmaktadır. Asa Berger (1998) içerik analizi yönteminin önceden belirlenmiş bir

medya içeriği kapsamında belirli bir şeyin ölçülmesi olarak tanımlanmaktadır. Buna göre içerik analizi, medya içeriği üreticilerinin davranış, tutum ve değerlerinin bir yansıması olarak medya içeriklerini değerlendirmemize imkan tanımaktadır. İçerik analizi medya içerik üreticilerinin, ne tür anlamlar ürettiği ve bu anlamları neden ürettiği konusunda yorumda bulunmamızı sağlar. Aynı zamanda bu içerikleri tüketenlerin ne tür anlamlar inşa edebilecekleri konusunda da yorum yapmamıza imkan tanır (Berger, 1998, s. 24). Bu çalışmada içerik analizinin nicel boyutunda haberler makro ve mikro düzlemde ele alınmıştır. Makro boyutunda haberin başlığı öncelikli olmak üzere haberin ürettiği genel anlam üzerine odaklanılmıştır ve haber metinleri, öne çıkan örüntüler açısından sınıflandırılmış ve kategorilere ayrılmıştır. Analizin mikro boyutunda ise haber metinlerinin içerisindeki kelimelere, kelime dizilimlerine, cümlelere ve paragrafların yapılarına odaklanılmıştır. Bu sayede haber metinlerinin ürettiği anlamlara ilişkin daha derinlemesine bulgulara ulaşılması hedeflenmiştir. Metinlerin analizinde Atlas.ti programından faydalanılmıştır.

3.2. Araştırmanın örnekleme

Bu araştırmanın örnekleme, Türkiye'deki haber medyasının ürettiği içeriklere sistematik olarak ulaşabileceğimiz kaynak olarak internet haber sitelerinde yayınlanan haber metinlerinden oluşmaktadır. Türkiye'de resmi olarak ilk Covid-19 vakasının görüldüğünün açıklandığı tarih olan 11 Mart 2020'den 22 Aralık 2022 tarihine kadar olan dönemde internette yaşlılar hakkında yayınlanan haberler toplanmıştır. Haberlere Google arama motoru üzerinden tarih sınırlandırması yapılarak ulaşılmıştır ve çıkan sonuçlardan ilk on sayfa toplanmıştır. Arama motorunda yaşlılar hakkında haberlere ulaşmak için kullanılan anahtar kelime şu şekildedir: Yaşlı, Yaşlı pandemi, Yaşlı korona, 65 yaş, sokağa çıkma kısıtlaması, 65+, vefa sosyal destek, yaşlı saygısızlık pandemi, korona ayrımcılığı. Bu taramalar neticesinde toplamda 110 haber toplanmıştır.

3.3. Araştırmanın soruları

Bu çalışmada şu sorulara cevap aranmaktadır:

- Pandemi döneminde yaşlılar medyadaki haberlerde nasıl temsil edilmiştir?
- Yaşlılar hangi konular ve kavramlar bağlamında gündeme alınmıştır?
- Medyadaki yaşlı temsili, toplumsal bağlam içerisinde ne tür anlamlar üretmektedir?
- Pandemi döneminde dezavantajlı grup olarak yaşlı temsili toplumsal etkileri ne olabilir?

4. Pandemi Sürecinde Medyada Yaşlıların Temsili

Çeşitli toplumsal grupların medyada nasıl temsil edildiği, o gruba üye olan bireylerin toplumun diğer üyeleri tarafından nasıl algılandığı üzerinde etkiye sahip olmaktadır. Medya temsilleri, dil yoluyla anlamlar üretmek kültürün şekillendirilmesinde etkili olmaktadır. Medyadaki temsilleri tüketen izleyiciler/okuyucular buradaki anlamları içselleştirerek sosyal etkileşim yoluyla toplumda dolaşıma girmesine yardımcı olur ve böylece temsili ürettiği anlamın yeniden üretilmesine de katkı sunar. Stuart Hall dil, temsil ve kültür arasındaki ilişkiyi şöyle yorumlamaktadır: "Dünyayı kabaca benzer şekillerde yorumladığımız için, ortak bir anlamlar kültürü oluşturabilir ve böylece birlikte yaşadığımız sosyal bir dünya inşa edebiliriz. Bu nedenle "kültür" bazen "ortak anlamlar veya paylaşılan kavramsal haritalar" olarak tanımlanır"(Hall, 2020) Aynı kültürü paylaşan toplumun bireyleri, kişiler, olaylar ve nesnelere hakkında da ortak anlamlar üretmektedirler. Bu ortak anlamlar toplumun üyeleri tarafından yeniden ve

yeniden inşa edilmekte ve sürekli bir devinim içerisinde olmaktadır. İşte medya temsilleri, anlamın inşasında ve toplumda dolaşıma girmesinde önemli rol oynamaktadır.

Pandemi döneminde medyada yaşlıların nasıl temsil edildiği konusunun, yaşlılar hakkında toplumda üretilecek anlam üzerinde etki etmesi beklenmektedir. Özellikle haber metinleri, yaşanan olayları “doğrudan ve tarafsız” şekilde aktarma iddiası taşıdığından dolayı izleyiciler/okuyucular nezdinde anlam inşasına daha güçlü bir etkide bulunmaktadır. Medyada yaşlı temsili bu toplumsal gruba yönelik diğer bireylerin davranışlarını, tutumlarını ve üretilen değerleri de etkileme potansiyeline sahiptir. Bu nedenle bu temsilin analiz edilmesi önem taşımaktadır.

4.1. Haber metinlerinin makro analizi

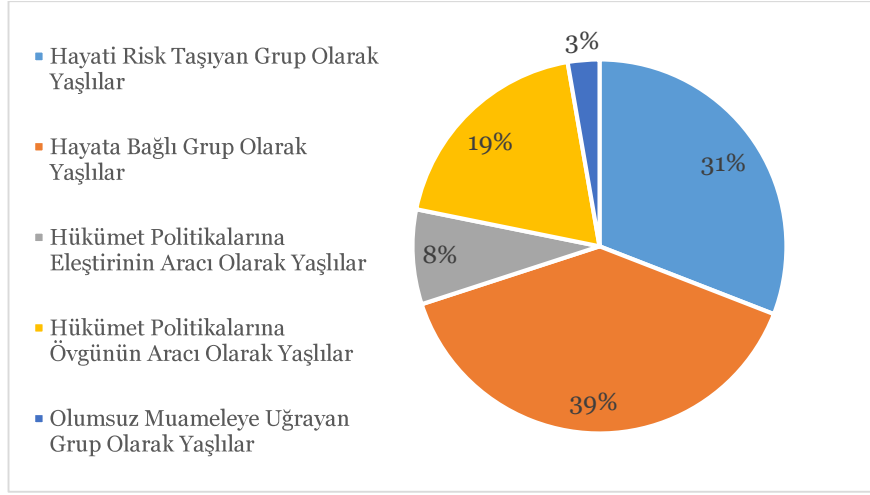
Bu araştırma kapsamında ele alınan toplam yüz on haber metninin başlığı, beş farklı tema altında sınıflandırılmıştır. Bu haber metinlerinde yaşlıların homojen bir grup olarak şu kavramlar bağlamında sınıflandırıldığı görülmüştür: Hayati risk taşıyan grup olarak yaşlılar, hayata bağlı grup olarak yaşlılar, hükümet politikalarına eleştiri aracı olarak yaşlılar, hükümet politikalarına övgü aracı olarak yaşlılar ve olumsuz muameleye uğrayan grup olarak yaşlılar.

	Haber Başlık Temaları	Temada Öne Çıkan Örnekler
1.	Hayati Risk Taşıyan Grup Olarak Yaşlılar	“Koronavirüs en çok yaşlıları öldürüyor.” “Huzurevlerinde 14 gün aralıksız çalışanlar anlatıyor: Psikolojimiz bozuldu.” “Yaşlılar için fiziksel ve zihinsel izolasyon tehlikesi.”
2.	Hayata Bağlı Grup Olarak Yaşlılar	“Güvercin besleyen Halil Dede, örnek oluyor.” “Türkiye'nin çınarları' Covid-19'u yendi.” “Koronavirüsü yenen yaşlı çift: Birbirimize olan bağlılığımız, sevgimizle bu virüsü yendik.”
3.	Hükümet Politikalarına Eleştirisinin Aracı Olarak Yaşlılar	“Sorunlara yokmuş muamelesi yapıyor.” “Derin Yoksulluk Ağı: Pandemiye Yoksul Haneler Açlığa Terk Edildi.” “Yaşlıya ailesi baksın”bir devlet politikası olamaz.”
4.	Hükümet Politikalarına Övgününün Aracı Olarak Yaşlılar	“Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının Covid-19'la mücadelesi dünyaya örnek oldu.” “Pandemi süresince 912 yaşlıya her ay psikolojik destek.” “Yaşlılar 'Alo' diyor, Vefa Sosyal Destek Grubu ve belediyeler yardıma koşuyor.”
5.	Olumsuz Muameleye Uğrayan Grup Olarak Yaşlılar	“Koronavirüs tedavisi gören yaşlı hastayı terk ettiler.” “Duygusal şiddet: Yaşlı adamla dalga geçip görüntülerini sosyal medyadan paylaştılar.”

Tablo 1. Haber Başlıklarının Tematik Sınıflandırılması ve Öne Çıkan Örnekler

Haber başlıklarında ortaya çıkan temalar içerisindeki haber sayıları toplam haber sayısına göre orantılandığında en yüksek payı yüzde 39 ile “hayata bağlı grup olarak yaşlılar” teması almaktadır. Bu tema içerisindeki haberlerin ortak noktası yaşlı bireylerin pandeminin getirdiği zor koşullar altında dahi hayata bağlı olduklarına dair, onlar hakkında olumlu haberlerin yer aldığı haber metinleri olmasıdır. İkinci sırada ise yüzde 31 ile “hayati risk taşıyan grup olarak yaşlılar” teması gelmektedir. Bu tema altındaki haberlerin ortak noktası Covid-19 salgınının getirdiği yeni koşullar ile yaşlı bireyler arasında sürekli olumsuz anlamda (ölüm, hastalık, psikolojik ve sosyal sorunlar vb.) bir ilişki kurmasıdır. Üçüncü sırada yüzde 19 oranla yer alan “hükümet politikalarına övgününün aracı olarak yaşlılar” temasında

hükümetin pandemiyle mücadele politikasında yaşlıların konumu ve kamu kurum ve kuruluşlarının hayata geçirdiği uygulamalar, yardım ve destek paketlerine ilişkin haberler yer almaktadır. Dördüncü sırada yüzde 8 ile yer alan “hükümet politikalarına eleştirinin aracı olarak yaşlılar” temasında hükümetin pandemiyle mücadele politikasının yanlışlığına ve eksikliklerine yaşlılar üzerinden eleştiriler getiren haberler yer almaktadır. Son sırada ise yüzde 3 oranında “olumsuz muameleye uğrayan grup olarak yaşlılar” teması gelmektedir ve bu tema altında yaşlıların aşağılandığı ve hor görüldüğü eylem haberleri sınıflandırılmıştır.

Grafik 1. Haber Başlıklarının Temalara Göre Dağılımı

4.1.1. Hayata bağlı grup olarak yaşlılar

Bu araştırmada ele alınan haberler arasında en büyük ağırlığa sahip olan temada yaşlılar hayata bağlı bir grup olarak tanımlanmaktadır. Covid-19 salgını döneminde uzmanlar ve resmi yetkililer kronik hastalığa sahip olanlar ile yaşlıları yüksek risk grubu olarak nitelendirmişlerdir. Buna rağmen yaşlıların bu zor zamanlarda hayata ilişkin yönlerini öne çıkaran, onları hastalık ve ölümlerine anmak yerine bunlarla mücadele ederken yaşamlarının olağan akışına devam ettiklerine ilişkin anlam üreten haberlerin çoğunlukta olduğu görülmektedir. Bu haberler genel kamuoyu nezdinde yaşlıları hayata bağlı, yaşamı seven, salgın döneminde toplumun diğer tüm üyeleriyle birlikte bununla mücadele eden aktif bireyler olarak konumlandırıldıkları tespit edilmiştir.

Güvercin beslemek biraz ilgi istiyor. Onların dilinden çok iyi anlamak gerek. Pandemi döneminde ve hastalığın çoğaldığı şu günlerde şehre hiç gitmiyorum. Namazlarımın dışındaki vakitlerimi kuşlarla geçiriyorum. (Hürriyet, 2020b)

Şırnak'ın Uludere ilçesi Ortabağ köyünde yaşayan şehit annesi 120 yaşındaki Menica Encü, yakalandığı koronavirüsü yenip sağlığına kavuştu. (DHA, 2020b)

'Türkiye'nin çınarları' Covid-19'u yendi. (AA, 2020a)

Bu haberlerde görüldüğü üzere, pandemi süreci yaşlıları -toplumun diğer üyelerinde olduğu gibi- olumsuz etkilese de yaşlılar bu süreçle başa çıkabilmek için kendi yöntemlerini bulmaktadırlar. Gençlere kıyasla daha yüksek risk altında grup olarak nitelendirilen yaşlıların virüsle mücadelesi onurlandırılmakta ve yaşlı bireylerin bu mücadelesi toplumun diğer üyelerine umut veren örnekler olarak sunulmaktadır. Bu haberlerde yaşlılar hükümetin uyguladığı tedbirlerle uyum içerisinde

davranan, tedavi sürecine olumlu tepki veren, tedavi sonrası genel kamuoyuna da olumlu mesajlar veren bireyler olarak temsil edilmektedir. Yaşlıların açıklamaları yoluyla toplumda güvenilir, deneyim sahibi, sağduyulu bireyler olarak konumlandırıldıkları görülmüştür. Tedavi sonrası taburcu olan yaşlı bireyler topluma verdikleri mesajlarda kısıtlama önlemlerine uymaları yönünde tavsiyede bulunmaktadırlar. Yaşadıkları zor deneyimleri paylaşarak genel olarak kamunun sağlığının nasıl korunacağına ilişkin bilgileri de aktarmaktadırlar. “Pandemide yaşlılar gençlere nazaran daha mutlu kalmayı nasıl başardı?”(Hürriyet, 2020a) başlığında görüldüğü gibi gençlere yaşama dair öneriler vererek toplumdaki konumlarını güçlendirdikleri gözlemlenmiştir. Dolayısıyla bu tür haberler yaşlıların olumlu temsil edildiği ve toplumda değer üreten, saygı duyulan bireyler olarak anlamlarının pekiştirilmesi sonucunu doğurmaktadır. Bu tür yaşlı temsili toplumsal uyum ve ahenk için de katkı sunduğu söylenebilmektedir.

4.1.2. Hayati risk taşıyan grup olarak yaşlılar

Bu araştırmada ele alınan haberler arasında en büyük ikinci ağırlığa sahip olan temada yaşlılar hayati risk taşıyan bir grup olarak tanımlanmaktadır. Bu yaklaşım, pandemi döneminde uzmanların kronik hastalığa sahip olan bireylerin ve yaşlıların risk altında olduğu vurgusundan kaynaklanmaktadır. Ancak medyadaki haberlerde yaşlıların tam olarak kimi kapsadığı tam olarak tanımlanmadığı gibi, risk altında olma derecesine ilişkin de detaylı bir sınıflandırma yapılmamaktadır. Bu tema altındaki haberler yaşlıları homojen bir grup olarak ele almakta ve onları hastalık belirtileri, semptomlar, tedavi süreçleri, salgının yayılımındaki rolleri açısından ele alarak tıbbi bir mesele haline getirmektedir. Bu noktada yaşlıların toplumsal birer birey olarak, yani bir büyükanne/büyükbaba, bir eş, bir emekli, bir çiftçi ya da hobilere, zevklere ve ilgi alanlarına sahip bireyler olarak değil, hastalık kapma riskine sahip bireyler olarak genelleştirildiği görülmektedir. Bu tür bir temsil, yaşlıların toplum tarafından daha korunmasız, hastalığa elverişli, sorun üreten, virüsün yayılmasında rol oynayan bir “kitle” olarak alımlanmasına neden olabilir. Bu sınıflandırma içerisindeki haberler aynı zamanda yaşlıların kendileri hakkındaki anlamlarını inşa etmelerine, yani kendi kimliklerini anlamlandırmalarına da katkı sunmaktadır. Bu haberler genel olarak yaşlılar arasında korku ve endişe hallerini üretecek anlamları inşa ettikleri de görülmektedir. Bazı haber metinlerinde korku ve endişe üretecek ifadeler daha fazla öne çıkmaktadır.

Biliyoruz ki; korona günlerinde en çok yaşlılar hastalanıyor, en çok yaşlılar ölümlerle savaşıyor, en çok yaşlılar ölüyor, en çok huzurevi ve bakımevi adı altındaki kuruluşlarda yatılı bakım gören yaşlılar ölüyor.(Bianet, 2020a)

65 yaş ve üzeri bireylerde ağır sonuçlar doğurduğu bilinen virüsün en çok tehdit oluşturduğu ülkeler, nüfusundaki yaşlılık oranı en yüksek olanlar. (TRT Haber, 2020)

Bu haberlere bakıldığında yaşlıların, aralarında fark gözetmeksizin, sadece yaşlı oldukları gerekçesiyle “hastalandığı”, “ölümle savaştığı,” tehdit altında olduğu” ifade edilmektedir. Öyle ki yaşlı nüfusunun çok olması haber metninde ülkeler için tehdit olarak nitelendirilmektedir ve Türkiye'nin daha düşük bir yaşlı nüfus oranına sahip olması nedeniyle daha az tehdit altında olduğu söylenmektedir. Toplumda dezavantajlı bir grup olarak yaşlıların haber metinlerinde bu şekilde olumsuz temsil edilmesi, toplumun diğer üyelerinin pandemi döneminde karşılaştıkları zorluklar nedeniyle yaşlıları sorumlu tutmaları eğilimini ortaya çıkarma riski de taşımaktadır.

İstanbul'da 65 yaş üstü yaşlılar sokağa çıkma yasağına uymadı. Koronavirüs nedeniyle 65 yaş ve üstü ile kronik rahatsızlığı olanlara 'Sokağa Çıkma Yasağı'nın uygulanmasının ardından İstanbul Kasımpaşa'da yaşlılar yasağına uymadı.(Birgün, 2020)

Haber içeriklerinde rastlanan diğer bir eğilim ise yaşlıları kurallara uymayan, yasakları delen, dolayısıyla bu davranışları nedeniyle kamu sağlığını da tehlikeye atan homojen bir grup olarak nitelendirmeleridir. Yukarıdaki örnekte ifade edildiği gibi, 65 yaş üstü yaşlıların tamamının -istisna olmaksızın- yasaklara uymadığı görülmektedir. Yasaklara uymayan bir toplumsal grup olarak yaşlılar sadece düzeni bozan bir grup olarak temsil edilmekle kalmayıp aynı zamanda makul düşünemeyen, eylemlerinin toplumsal sonuçlarını dikkate almayan, irrasyonel ve bencil bireyler olarak da anlaşılmaktadır. Pandemi döneminde medyada sıkça yer alan bu tür haberlerin özellikle yaşlılara karşı olumsuz eylemlerin gerekçesini oluşturduğunu varsayabiliriz. Toplumsal sorumluluk taşımadığı ve bencilce hareket ettiği düşünülen yaşlılara karşı özellikle gençler tarafından -nesiller arası çatışmanın bir örneği olarak yorumlanan- aşağılayıcı eylemlerin gerçekleştiği bilinmektedir. Dolayısıyla bu tür haber temsillerinin yaşlıların toplumdaki anlamlarını ve konumlarını da olumsuz etkilediği söylenebilmektedir.

Görsel 1. Üsküdar Belediyesi Twitter hesabının paylaşımı

Üsküdar Belediyesi tarafından yapılan Twitter paylaşımı, medya tarafından haberleştirilmiştir ve dolaşıma sokulmuştur. Üsküdar Belediyesi tarafından yapılan bu paylaşım, önceki örnekte ele alındığı üzere, yaşlıların yasaklara uymayan, kamu sağlığını tehlikeye atan bir grup olarak temsil edilmesinin ardından onları engellemeye yönelik tehlikeli bazı tedbirlerin olağan karşılandığı bir söylem oluşturmuştur.

Türkiye'de koronavirüs salgını sebebiyle halka sokağa çıkmama çağrılarının yapılmasına rağmen, bu uyarılara Covid 19'un en büyük risk grubunda bulunan yaşlı kesimin uymadığını gösteren paylaşımlar, sosyal medyada mizah konusu oldu. (Euronews, 2020)

Kamu kurumu tarafından sosyal medya mecrasında üretilen içeriğin, uluslararası yayıncılık yapan bir haber kuruluşu tarafından haberleştirilerek, yaşlıların yanlış temsiline yeniden üretildiği, yaşlılara

yönelik toplumsal reaksiyonların normalleştirildiği, yaşlı ayrımcılığına ilişkin söylemlerin zemin kazanması yönünde etkide bulunduğu görülmektedir. Bu ve benzeri haberler yaşlıların toplumdaki anlamını da dönüştürmekte ve nesiller arası çatışma dahil toplumsal reaksiyonu arttırmaktadır.

4.1.3. Hükümet politikalarına övgünün aracı olarak yaşlılar

Covid-19 salgın dönemi aynı zamanda dünya genelinde hükümet politikalarının performansının ölçüldüğü bir dönem olmuştur. Dünya genelinde hükümetler pandemiyle mücadele için farklı yöntemlere başvurmuş ve bunun neticesinde farklı sonuçlar elde etmişlerdir. Bu sürecin önemli bir ayağını toplumda hükümetin pandemiyle mücadelesine ilişkin olumlu bir algı yaratmak oluşturmuştur. Araştırmamızda öne çıkan üçüncü kategori olarak yaşlılar hükümetin politikalarına övgüde bulunmak üzere araçsallaştırılmışlardır.

Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının Covid-19'la mücadelesi dünyaya örnek oldu. (Sabah, 2021)

Sakarya Büyükşehir Belediyesi Sosyal Hizmetler Dairesi Başkanlığına bağlı Yaşlı Destek Merkezi ekipleri pandemi sürecinde 912 yaşlıya her ay psikolojik destek veriyor.(TRT Haber, 2021)

Ele alınan örneklem bağlamında özellikle merkezi hükümet ve yerel belediyelerin hizmetlerinin kamuoyuna aktarılma çabası öne çıkmaktadır. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı toplumda çeşitli dezavantajlı gruplara yardım ve destek paketleri açıklamıştır ve pandemi sürecinde yardıma ihtiyaç duyanların yanında olmuştur. Bu haber içeriklerinde hayata geçirilen politikaların pandemiyle mücadelede ne kadar başarılı olduğu, hatta tüm dünyaya örnek olduğu vurgulanmıştır. Kurumların destek olduğu gruplar arasında yaşlılar önemli bir paya sahiptir. Yaşlıların market ihtiyaçlarının giderilmesinden, psikolojik destek verilmesine, aylık nakdi yardımlardan farklı destek paketlerine kadar çeşitli boyutlarda hizmetler uygulamaya geçirilmiştir. Bu uygulamaların haberleştirilmesi, siyasetçilerin ve politika yapımcıların toplumun önde gelen gruplarından yaşlılara verdiği önemi ifade etmesi açısından önemlidir. Yaşlılar toplumun değerli bireyleridir ve zor zamanda kaldıklarında yardımlarına gidilmesi gereken öncelikli gruplardan biri olarak inşa edilmektedir. Üretilen bu anlamlar olumlu olarak yorumlanabilse de aynı zamanda yaşlı bireyleri sürekli yardıma ve desteğe muhtaç, kendine bakma kabiliyetinden mahrum, yetersiz bireyler olarak temsil etme tehlikesi de bulunmaktadır. Genel kamuoyu, bu haber içerikleri karşısında, yaşlılara sunulan destek ve yardımların kamu bütçesinde önemli bir pay taşıdığı anlamını üretebilir. Bu tür bir anlam, sosyal yardımlardan yararlanan gruplar arasında bir rekabet olduğu algısına da yol açabilir. Bu nedenle hükümetin pandemi dönemindeki politikaları olumlanırken bu süreçte yaşlılara yönelik destek ve yardımların haberleştirilmesinde, bu bireylerin kişilik haklarının zedelenmediği, toplumdaki diğer bireyler ile rekabet algısının oluşturulmadığı bir dilin benimsenmesi önem taşımaktadır.

4.1.4. Hükümet politikalarına eleştirinin aracı olarak yaşlılar

Pandemi döneminde hükümetin performansı sadece olumlu anlamda değil, eleştirel anlamda da haberleştirilmiştir. Özellikle bu süreçte destek ve yardımların yetersiz kaldığı, toplumsal gruplar arasında eşitsizliklerin giderek arttığı, hükümetin bunu önlemek için gerekli tedbirleri hayata geçirmedeği yönünde eleştiriler medyadaki haberlerde yer bulmuştur. Hükümet politikalarına eleştirel haberler, tıpkı hükümet politikalarını destekleyen haberlerde olduğu gibi, yaşlılar diğer dezavantajlı gruplarla birlikte ele almaktadır. Dolayısıyla yaşlılar, toplumdaki diğer dezavantajlı gruplar olan engelliler, kadınlar, göçmenler vs. ile birlikte daha kalabalık bir toplumsal grup olarak tanımlanmakta ve temsil edilmektedir.

Evde yalnız anne, engelli, kronik hasta, yatalak, yaşlı ve çocuk ve bebek varsa hayat onlar için iyice çıkmaza girdi.(Bianet, 2020b)

Ankara Balgat 75. Yıl Huzurevi'nde tespit edilen koronavirüs vakaları ve Zonguldak'ta bir huzurevinde çalışan bir personelin test sonuçlarının pozitif çıkması, huzurevlerindeki yaşlıların koronavirüsten korunamadığını gösteriyor. (Atölye BIA, 2020)

Bu haberlerde görüldüğü üzere yaşlılar, korunmaya muhtaç, yalnız, yoksul homojen bir topluluk olarak temsil edilerek yaşlılara yönelik politikaların yetersiz olduğu ifade edilmektedir. Bu haber içeriklerinde ortak mesaj, diğer dezavantajlı gruplarla birlikte yaşlılara da daha fazla destek ve yardım sunulması gerektiğidir.

4.1.5. Olumsuz muamelele uğrayan grup olarak yaşlılar

Bu makalenin literatür bölümünde yapılan taramalarda, pandemi döneminde özellikle sosyal medyada yaşlılara karşı ayrımcılığın arttığı, nefret söylemi, hakaret ve alay etme gibi unsurlara sıkça rastlanıldığı belirtilmişti. Ancak bu araştırmada, öncekilerden farklı olarak haber medyası ele alındığından dolayı yaşlılara yönelik kötü muamele vakalarının çok az sayıda haberleştirildiği dikkat çekmektedir.

... pandemi kliniğinde görevli hemşire Eşlif Topuz Arıl, sosyal medya hesabından, koronavirüs şüphesi ile getirilen yaşlı hastanın, yakını tarafından "Alın hastamız sizin olsun ben gidiyorum" diyerek, terk edildiğini öne sürdü.(Sabah, 2020)

Sosyal medyada paylaşılan bir videoda polis gibi davranan bir kişinin yaşlı bir adamı sözleriyle taciz ettiği görüldü. Videoda bu kişi "Normalde ceza kesmemiz gerekiyor bu sefer sizi affedelim" ifadesini kullanıyor.(Independent Türkçe, 2020)

Bu haber içerikleri yaşlılara yönelik olumsuz davranışları haberleştiriyor olsa da haberlerin genel olarak yapısına bakıldığında bu tür eylemlerin eleştirildiği ve kabul edilmediği bir temsili yer aldığı görülmektedir. Bu tür vakalar tekil örnekler olarak temsil edilmekte ve toplumun yaşlılara yönelik anlayışını, tutumunu ve değerlerini yansıtmadığını/temsili etmediğini öne çıkarmaktadır. Bu tür içerikler toplumdaki bölünmeyi, nesiller arasındaki çatışma söylemlerini eleştiren ve bunun yerine toplumsal ahengi ön plana çıkaran bir anlam inşası gerçekleştirmektedir.

4.2. Haber metinlerinin mikro analizi

Araştırmanın bu aşamasında haber içeriklerinin mikro analizi gerçekleştirilmiştir. Bu bölümde haberlerde kullanılan kelimelere, kelime dizilimlerine, cümle ve paragraf biçimlerine odaklanılarak üretilen anlamlar ve temsiller keşfedilmeye çalışılmıştır.

	Kelime	Sıklık	Kullanılma Oranı
1	sosyal	349	0.673355
2	sağlık	259	0.499711
3	bakım	197	0.380089
4	pandemi	180	0.347289
5	dr	123	0.237314
6	evde	121	0.233456
7	aile	108	0.208374
8	nüfus	104	0.200656
9	hizmet	102	0.196797

10	kronik	101	0.194868
----	--------	-----	----------

Tablo 2. Yaşlı haberlerinde en sık kullanılan on kelime.

Yapılan taramalarda pandemi döneminde yaşlı haberlerinde en sık kullanılan kelime “sosyal” olmuştur. Tüm haberlerde sosyal ifadesine yer veren toplamda 254 paragraf bulunmuştur. Bu kavram, toplumun karşı karşıya kaldığı virüs salgınının toplumsal boyutuna dikkat çeker niteliktedir. Covid-19 virüsü her ne kadar bir sağlık problemi olarak tanımlansa da virüsün varlığı toplumsal düzeni çarpıcı şekilde değiştirmiş, olağan dışı uygulamalar ve sınırlamalar bireylerin hayatına girmiş ve daha derin toplumsal sonuçlara yol açmıştır. Haberlere detaylı bakıldığında sosyal kelimesinin farklı kavramlarla birlikte kullanıldığında farklı anlamlara geldiği görülmektedir. Bunlar; sosyal destek, sosyal yardım, sosyal politika, sosyal medya, sosyal devlet, sosyal mesafe, sosyal izolasyon, sosyal hizmet, sosyal yaşam, sosyal ilişkiler şeklinde ifade edilebilir.

Vefa Sosyal Destek Grubu Edirne'deki yaşlılar için seferber oldu. (AA, 2020)

Devlet, Covid-19 salgınının olumsuz etkilerini en aza indirmek amacıyla bu süreçlerde esnaf ve sanatkarlar ile dezavantajlı vatandaşlara yönelik birçok sosyal destek programını devreye aldı. (AA, 2022)

Bu bağlamda incelendiğinde yaşlıların medyadaki haberlerde çoğunlukla sosyal destek ve sosyal yardım gibi çeşitli kurum ve kuruluşlardan aldıkları destek ve yardımlara odaklandığı söylenebilir. Yaşlıların çoğunlukla bu tür kavramlarla haberleştirilmesi onları yardıma muhtaç, yoksun, yalnız, toplum için bir sorumluluk -ve olumsuz bir algı olarak yük- olarak temsil edilmesi sonucu doğurmaktadır. Sosyal mesafe ve sosyal izolasyon kavramları toplumun tüm ferdleri için geçerli uygulamalar olduğu bilirse de yaşlılara ilişkin haberlerde, yasakları sık sık delmeleriyle gündeme gelmelerinden dolayı daha fazla haberleştirildiği söylenebilir.

Diğer yandan sosyal medya ifadesinin haberlerde sıkça yer aldığı da görülmüştür. Pandemi döneminde haber kuruluşları sosyal medya kaynaklarına sıkça atıfta bulunarak onları birer haber kaynağı olarak kullanmışlardır. Resmi kurumlar, özel şirketler ve sıradan bireyler pandemi hakkında bilgi kaynağı olarak sosyal medyadan sıkça faydalanmalarından dolayı, bu durum haber medyasındaki içeriğe de yansımıştır.

Yaşlıların en başta sağlık, bakım, beslenme gibi hakları -bir şekilde- ihlal edildi. (Bianet, 2020c)

Yaşlılığın özel sağlık ve bakım hizmetlerini gerekli kılan bir yaşam dönemi olduğunu belirten Tuba Demirci, “65 yaş ve üstü bireylerin yaşlı olarak tanımlandığı ülkemizde nüfusun yüzde 9'unu, yaklaşık 7,5 milyonunu yaş almış bireyler oluşturuyor. (DHA, 2020a)

Türkiye çapında 81 ilde Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'na bağlı olarak 425 huzurevi ve Yaşlı Rehabilitasyon Merkezi'nde toplam 27 bin 454 yaşlı, bakım ve sağlık hizmeti alıyor. Bu kişilerin yüzde 50'si 80 yaşın üstünde, 95 yaşın üzerinde de 238 kişi bulunuyor.(Euronews, 2020)

Yaşlılar ile ilgili haberlerde öne çıkan kavramlardan bir diğeri de bakım kelimesidir. Toplamda 153 paragrafta 197 tekrarla rastlanan bu kelime yaşlıların, doğrudan bakım ihtiyacı ile ilişkilendirilmesine neden olmaktadır. Yukarıdaki haberlerde de görüldüğü üzere pandemi döneminde yaşlılar tartışılırken çoğunlukla yaşlıların bakım sorunu gündeme gelmekte ve bu da medyaya yansımaktadır. Bazı haberlerde bakım kavramı bir hak olarak vurgulansa da haberlerin çoğunda yaşlıların bakımı, toplumun geri kalanı için bir sorumluluk olarak ifade edilmektedir. Bu nedenle pandemi dönemindeki yaşlı haberlerinde yaşlıların büyük oranda bakıma muhtaç bireyler olarak temsil edildikleri söylenebilmektedir.

Haber metinlerinde en sık kullanılan kelimelerden bir diğeri ise Dr ifadesidir. Ele alınan 110 haber içerisinde toplamda 114 paragrafta doktor ifadesine başvurulduğu görülmektedir. Bu yoğun kullanım haber metinlerinde bilgiyi kontrol eden otorite kaynağı olarak doktorların görüldüğü anlamına gelmektedir. Pandemi sürecinde doktorlardan çok fazla görüş alınması ve onların temel bilgi kaynağı olarak kullanılması, pandemi sürecinin temelde bir sağlık problemi olarak ele alındığının da göstergesidir. Bu süreçte doktorların yaptıkları açıklamalar -doğrudan bilimsel bir bulguya dayansın ya da dayanmasın- bilimsel açıklama olarak kabul edilmiş ve toplum tarafından önemsenmiştir. Bu nedenle örneğin sosyal mesafenin korunması, izolasyon, kişisel temizlik, bireyler arasındaki ilişkinin yeniden düzenlenmesi gibi çeşitli konularda doktorların yaptıkları açıklamalar okuyucu nezdinde kural olarak kabul edilmektedir.

Yaşlılara ilişkin haberlerde öne çıkan bir diğeri kelime ise aile kavramıdır. Öncelikle pandemi döneminde yaşlıların durumuna ilişkin çoğu mesele Türkiye Cumhuriyeti Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı sorumluluk alanı içerisinde ilgilendirilmiştir. Bu nedenle yaşlıların karşılaştıkları meseleler karşısında bakanlık politika üretmektedir. Yaşlılara ilişkin bakanlığın hayata geçirdiği uygulamalar çoğunlukla yaşlılara ilişkin bilgi paylaşımı, destek ve yardım paketlerinin duyurulması konularını içermektedir. Yaşlıların bakanlık üzerinden haberleştirilmesi, onları toplumun diğeri dezavantajlı grup üyeleriyle bir arada temsil edilmeleri sonucunu doğurmaktadır. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'na göre aile, kadın, çocuk, engelli, yaşlı, şehit yakınları ile gaziler ve gazi yakınları desteklenmesi gereken gruplar olarak tanımlanmaktadır. Yaşlılar, bir dezavantajlı grup olarak temsil edilmiştir.

Öte yandan haberlerde yaşlılar, aileleriyle ilişkileri bağlamında da ele alınmaktadır. Pandemi dönemi hem aileleriyle birlikte yaşayan hem de ailelerinden uzak yalnız yaşayan yaşlılar için çeşitli sorunların gündeme gelmesine neden oldu. Yaşlı bireyler bu çeşitli sorunlarla kurdukları ilişki biçimi üzerinden temsilleri gerçekleştirmiştir. Bu noktada yaşlının ailesiyle yakından ya da uzaktan kurduğu ilişkiyi ele alan haberler öne çıkmaktadır.

Aile büyüklerini korumak için hasta olmasa dahi ev içinde kullanılan havlu, nevresim gibi şeyler kişilere özgü olmalı.(AA, 2020b)

Aile desteğinin, yaşlının daha etkin olmasını sağlamada teşvik etmeye yardımcı olabildiğine işaret eden Naharcı, aile bireylerinin yaşlıyla beraber hatta uzaktan aktivitelere katılarak kişinin motivasyonunun artırılabilceğini ve duygusal destek sağlanabileceğini de sözlerine ekledi. (AA, 2020c)

Haber metninde yaşlı birey, kalabalık ailenin bir ferdi olarak temsil edilirken, ailenin diğeri üyelerinin onu korumak için dikkat etmesi gereken hususlar ele alınmaktadır. Yaşlılar, aile bütünlüğünün ve aile değerlerinin korunmasının bir unsuru olarak temsil edilmektedir. Dolayısıyla aileyi korumanın bir boyutu da yaşlıları koruma ve onları desteklemek olarak tanımlanabilir.

Son olarak yaşlılar, nüfusun belli bir bölümünü oluşturan toplumsal grup olarak, demografik özellikleri itibariyle temsil edilmektedir. Nüfus kelimesi tüm haberler içerisinde toplam 72 paragrafta 104 defa kullanılmıştır. Türkiye'de 65 yaş ve üstü yaşlı olarak tanımlanmaktadır ve bu demografik tanımlama yaşlıları, toplumun diğeri üyelerinden ayırmaktadır.

AB İstatistik Ofisi'nin (Eurostat) 2019 yılı verilerine göre Türkiye yaşlı nüfus oranının en düşük olduğu ülkelerin başında geliyor.(Euronews, 2020)

TÜİK verilerine göre Türkiye'de yaşlı nüfus oranının en yüksek olduğu il olan Sinop'ta yeni tip koronavirüs tedbirleri kapsamında 65 yaş ve üstü vatandaşlara sık sık evlerinde kalma çağrısı yapılıyor.(AA, 2020)

Bu haber örneklerinde görüldüğü gibi yaşlılar birer istatistik bilgisi olarak tanımlanmaktadır. Yaşlıların bir istatistik bilgisi olarak tanımlanması, yaşlılara ilişkin insan hikayelerinin ya da kişisel özelliklerinin göz ardı edilmesi anlamına gelmektedir. Burada artık birey olarak yaşlılardan değil, sayı olarak yaşlılardan bahsedilmektedir. Bu tür bir yaşlı temsiliinde toplumun diğer üyeleri yaşlılara ilişkin duygusal ve sosyal bir bağ kurmakta zorlanabilir. Bu nedenle demografik verilere dayalı yaşlı temsili çoğunlukla araştırma raporlarında ve resmi açıklamalarda kullanılmaktadır.

Sonuç

Pandemi süreci tüm dünyada olduğu gibi Türkiye için de toplumsal açıdan zor bir süreç olmuştur. Bu süreçte Türkiye hem kamu kurum ve kuruluşlarının uygulamalarıyla hem de vatandaşların gösterdiği yerel dayanışma biçimleriyle bu süreci geçirmiştir. Yaşlılar bu dönemde hem toplumun özellikle ihtimam gösterdiği bir grup olmuş hem de medya tarafından yakından takip edilmiştir.

Bu araştırma kapsamında ele alınan haberlere genel olarak bakıldığında yaşlıların çeşitli meselelerle birlikte anıldığı ve yaşlı temsiliinin belirli anlamlar ürettiği tespit edilmiştir. Yaşlılar genellikle Covid-19 pandemisi sürecinin getirdiği sağlık riskleri nedeniyle tıbbileştirilmiştir. Yaşlıların sağlık sorunları, virüsten etkilenme biçimleri, virüsün yayılımındaki rolleri, hastalık, tedavi ve ölüm gibi kavramlarla birlikte anılmışlardır. Zaman zaman yaşlıların kamu sağlığı açısından risk oluşturabilen bir grup olarak medya temsillerinde inşa edildiği görülmüştür. Bu nedenle yaşlıların bir sağlık meselesi olarak inşa edildiği söylenebilmektedir.

Yaşlılar aynı zamanda hükümet politikalarının ve uygulamalarının alıcısı olarak inşa edilmiştir. Hükümetin pandemiyle mücadeleye ilişkin politikalarının performansı değerlendirilirken bir boyutuyla yaşlıların konumu da tespit edilmiştir. Yaşlıların bu yardım ve desteklerden faydalanma biçimi, hükümetin performansı hakkında bilgi üretmiştir. Bu nedenle muhalif söylemdeki yayın organları hükümet politikalarını yaşlılar üzerinden eleştirirken hükümeti destekleyen söyleme sahip yayın organları yaşlılar üzerinden hükümetin performansını yüceltmıştır. Burada sosyal yardım ve desteklerden faydalanan grup olarak yaşlı kavramı inşa edilmiştir. Böyle bir temsil, yaşlıların yardıma ve bakıma muhtaç, yalnız, yoksun olduğuna dair anlamları da beraberinde getirmektedir.

Ele alınan haberler arasında olumlu haberlerde yaşlıların homojen bir grup olarak temsil edilmek yerine bireylerin hikayeleri üzerinden anlamlar üretildiği tespit edilmiştir. “Yaşlı teyze”, “Halil Dede”, “Şırnaklı Menica Nine” gibi ifadeler yaşlı bireylere ilişkin anlamlar üretmektedir. Bu temsillerde yaşlılar toplumun değer verdiği, topluma örnek olabilecek, bilgi ve deneyimlerini topluma aktarabilen, toplumsal yaşama özgün katkı sunabilen bireyler olarak inşa edilmiştir. Olumsuz haberlerde ise yaşlılardan homojen bir grup olarak bahsedilmekte, kitleleştirilmekte ve yaşlı temsiline ilişkin daha güçlü bir vurgu yapılmaktadır. Ele alınan dönem içerisinde yaşlıları hayatın içerisinde bireyler olarak temsil eden haberlerin daha fazla sayıda olması olumlu olarak yorumlanabilir.

Pandemi dönemindeki yaşlı haberlerinin önemli bir bölümü Aile ve Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı politikaları bağlamında ortaya çıkmıştır. Bu haberlerde yaşlılar, bakanlık tarafından tanımlanan diğer dezavantajlı ve desteğe muhtaç aile, kadın, çocuk, engelli, şehit yakınları ile gaziler ve gazi yakınları gibi toplumsal gruplar ile birlikte anılmaktadır. Bu açıdan bakıldığında yaşlılar, desteklenmesi gereken dezavantajlı bir grup olarak temsil edilmektedir.

Bu araştırma sadece belirli bir dönem içerisinde yaşlıların temsiline odaklanarak bunun üzerinden toplumsal olarak inşa edilen anlamları çözümlenmeye çalışmıştır. Medya temsilleri aynı zamanda ilgili grubun kendini nasıl tanımladığı üzerinde de belirleyici olmaktadır. Yaşlıların olumsuz bir temsili onların sosyal yaşamdaki performanslarını olumsuz yönde etkileyebilirken, onların toplum tarafından değer görülen bireyler olarak temsil edilmesi, sosyal yaşamda daha aktif bireyler olarak rol almalarını destekleyebilir. Bu nedenle medyada haber içeriği üreticilerinin, toplumun önemli aktörlerinden olan yaşlılar hakkında yazdıkları haber metinlerinde, temsilin doğuracağı toplumsal sonuçları ve dönüşümleri de göz önünde bulundurmaları ve gerekli farkındalık seviyesinde olmaları beklenmektedir.

Kaynakça

- AA. (2020, Mart 25). *Yaşlılar “Alo” diyor, Vefa Sosyal Destek Grubu ve belediyeler yardıma koşuyor*. <https://www.aa.com.tr/tr/koronavirus/yasli-lar-alo-diyor-vefa-sosyal-destek-grubu-ve-belediyeler-yardima-kosuyor/1778545>
- AA. (2020, Mart 30). *Türkiye’de yaşlı nüfusun en yüksek olduğu ilde yaşlılara “Evde kalın” çağrısı*. <https://www.aa.com.tr/tr/koronavirus/turkiyede-yasli-nufusun-en-yuksek-oldugu-ilde-yasli-lara-evde-kalin-cagrisi/1784632>
- AA. (2020a, Nisan 15). *“Türkiye’nin çınarları” Kovid-19’u yendi*. <https://www.aa.com.tr/tr/koronavirus/turkiyenin-cinarlari-kovid-19u-yendi/1805617>
- AA. (2020b, Nisan 20). *Kovid-19’a karşı yaşlı sağlığının korunmasında kalabalık ailelere uyarılar*. <https://www.aa.com.tr/tr/koronavirus/kovid-19a-karsi-yasli-sagliginin-korunmasinda-kalabalik-ailelere-uyarilar/1811269>
- AA. (2020c, Temmuz 23). *Pandemi sürecinde yetersiz fiziksel aktivite yaşlılarda kas erimesini artırıyor*. <https://www.aa.com.tr/tr/saglik/pandemi-surecinde-yetersiz-fiziksel-aktivite-yasli-larda-kas-erimesini-artiriyor/1919622>
- AA. (2022, Mart 10). *Türkiye’nin Kovid-19 salgınıyla mücadelesinin 2 yılı*. <https://www.aa.com.tr/tr/koronavirus/turkiyenin-kovid-19-salginiyla-mucadelesinin-2-yili/2529977>
- Altın, Z. (2020). Elderly People in Covid-19 Outbreak. *The Journal of Tepecik Education and Research Hospital*, 30(60), 49-57. <https://doi.org/10.5222/terh.2020.93723>
- Apak, E., & Aka, V. (2020). Medyada Yaşlı Temsillerinin 87 Yıllık Dönüşümü: Cumhuriyet Gazetesi Örneği 1930-2017. *Yaşlı Sorunları Araştırma Dergisi*, 13(1), 19-26.
- Arun, Ö., Şahinkaya, G., Kandemir, B., Özsoy Taylan, D., & Binark, M. (2022). Yaşlıların Toplumsal Sınıfı, Dijital Sermayeleri ve COVID-19 Salgınında Bağlantıda Kalma Pratikleri. *İstanbul Üniversitesi Sosyoloji Dergisi*, 42(2), Art. 2. <https://doi.org/10.26650/SJ.2022.42.2.0016>
- Atölye BİA. (2020, Kasım 12). *“Sorunlara Yokmuş Muamelesi Yapılıyor”—Atölye BİA*. <https://atolyebia.org/haber-odasi/sorunlara-yokmus-muamelesi-yapiliyor/>
- Berger, A. A. (1998). *Media Research Techniques*. SAGE.
- Bianet. (2020a, Nisan 15). *Pandemi, Yaşlılar ve Ölümler*. Bianet - Bağımsız İletişim Ağı. <https://www.bianet.org/bianet/saglik/222906-pandemi-yasli-lar-ve-olumler>
- Bianet. (2020b, Mayıs 25). *HACER FOGGO ANLATTI: Derin Yoksulluk Ağı: Pandemiye Yoksul Haneler Açığa Terk Edildi*. Bianet - Bağımsız İletişim Ağı. <https://www.bianet.org/bianet/toplum/224758-derin-yoksulluk-agi-pandemide-yoksul-haneler-acliga-terk-edildi>
- Bianet. (2020c, Ekim 8). *“Pandemi Yaşlı Olmak” rehberi yayınlandı—Bianet*. <https://m.bianet.org/bianet/yasam/232330-pandemi-yasli-olmak-rehberi-yayinlandi>
- Birgün. (2020, Mart 22). *İstanbul’da 65 yaş üstü yaşlılar sokağa çıkma yasağına uymadı*. [birgun.net. https://www.birgun.net/haber/istanbul-da-65-yas-ustu-yasli-lar-sokaga-cikma-yasagina-uymadi-292708](https://www.birgun.net/haber/istanbul-da-65-yas-ustu-yasli-lar-sokaga-cikma-yasagina-uymadi-292708)

- Bravo-Segal, S., & Villar, F. (2020). Older people representation on the media during COVID-19 pandemic: A reinforcement of ageism? *Revista espanola de geriatría y gerontología*, 55(5), 266-271. <https://doi.org/10.1016/j.regg.2020.06.002>
- DHA. (2020a, Nisan 22). *Evdn çıkamayanlar sosyal hizmetlere nasıl erişebilir?* DHA | Demirören Haber Ajansı. <https://www.dha.com.tr/gundem/evden-cikamayanlar-sosyal-hizmetlere-nasil-erisebilir-1767165>
- DHA. (2020b, Ekim 31). *Şırnaklı Menica Nine, 120 yaşına rağmen koronavirüsü yendi.* DHA | Demirören Haber Ajansı. <https://www.dha.com.tr/saglik-yasam/sirnakli-menica-nine-120-yasina-ragmen-koronavirusu-yendi-1795529>
- Dirini, İ., & Özsu, G. (2020). *Sosyal Medyada Nefret Söylemi Raporu*. Alternatif Bilişim Derneği.
- Dünya Sağlık Örgütü. (2021). *Global Report on Ageism*. <https://www.who.int/publications/i/item/9789240016866>
- Dünya Sağlık Örgütü. (2022). *Ageing*. <https://www.who.int/health-topics/ageing>
- Euronews. (2020, Mart 22). *65 yaş üstüne sokağa çıkma yasağı sosyal medyanın mizah konusu oldu.* euronews. <https://tr.euronews.com/2020/03/22/turkiye-de-65-yas-ustune-sokaga-cikma-yasagi-sosyal-medyanin-mizah-konusu-oldu>
- Euronews. (2020, Mart 22). *Covid-19 en çok yaşlıları öldürüyor: Türkiye'de yaşlı nüfus oranı kaç?* euronews. <https://tr.euronews.com/2020/03/22/koronavirus-en-cok-yasli-lari-olduruyor-turkiye-de-65-yas-ustu-nufus-orani-kac-avrupa>
- Euronews. (2020, Mayıs 11). *Dünyaya örnek olan Türk huzurevlerindeki Covid-19 tedbirleri neler?* euronews. <https://tr.euronews.com/2020/05/11/dso-nun-dunyaya-ornek-gosterdigi-turkiyenin-huzurevlerinde-ald-g-onlemler-ve-basar-nedenl>
- Hall, S. (2020). The work of representation. İçinde *The Applied Theatre Reader* (ss. 74-76). Routledge.
- Hürriyet. (2020a, Mart 27). *Pandemide yaşlılar gençlere nazaran daha mutlu kalmayı nasıl başardı?* <https://www.hurriyet.com.tr/gundem/pandemide-yaslilar-genclere-nazaran-daha-mutlu-kalmayi-nasil-basardi-41771448>
- Hürriyet. (2020b, Eylül 18). *Güvercin besleyen Halil Dede, örnek oluyor.* <https://www.hurriyet.com.tr/gundem/guvercin-besleyen-halil-dede-ornek-oluyor-41614620>
- Independent Türkçe. (2020, Mart 24). *Duygusal şiddet: Yaşlı adamla dalga geçip görüntülerini sosyal medyadan paylaştılar.* Independent Türkçe. <https://www.indyurk.com/node/151716/haber/duygusal-%C5%9Fiddet-ya%C5%9Fl%C4%B1-adamla-dalga-ge%C3%A7ip-g%C3%B6r%C3%BCnt%C3%BClerini-sosyal-medyadan-payla%C5%9Ft%C4%Bılar>
- İnceoğlu, Y. G. (2020). *Covid-19 Pandemisi ve Medya*. Türk Tabipler Birliği. https://www.ttb.org.tr/kutuphane/covid19-rapor_6/covid19-rapor_6_Part73.pdf
- Loos, E., & Ivan, L. (2018). Visual Ageism in the Media. İçinde L. Ayalon & C. Tesch-Römer (Ed.), *Contemporary Perspectives on Ageism* (ss. 163-176). Springer International Publishing. https://doi.org/10.1007/978-3-319-73820-8_11
- Markov, Č., & Yoon, Y. (2021). Diversity and age stereotypes in portrayals of older adults in popular American primetime television series. *Ageing and society*, 41(12), 2747-2767. <https://doi.org/10.1017/S0144686X20000549>
- Meisner, B. A. (2021). Are You OK, Boomer? Intensification of Ageism and Intergenerational Tensions on Social Media Amid COVID-19. *Leisure Sciences*, 43(1-2), 56-61. <https://doi.org/10.1080/01490400.2020.1773983>
- Ng, R., Allore, H. G., Trentalange, M., Monin, J. K., & Levy, B. R. (2015). Increasing Negativity of Age Stereotypes across 200 Years: Evidence from a Database of 400 Million Words. *PLOS ONE*, 10(2), e0117086. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0117086>

- Ng, T. W. H. (1), & Feldman, D. C. (2). (2012). Evaluating Six Common Stereotypes About Older Workers with Meta-Analytical Data. *Personnel Psychology*, 65(4), 821-858. Scopus®. <https://doi.org/10.1111/peps.12003>
- Previtali, F., Allen, L. D., & Varlamova, M. (2020). Not Only Virus Spread: The Diffusion of Ageism during the Outbreak of COVID-19. *Journal of Aging & Social Policy*, 32(4-5), 506-514. <https://doi.org/10.1080/08959420.2020.1772002>
- Sabah. (2020, Ağustos 8). *Hemşire paylaştı, başhekim isyan etti; Koronavirüs tedavisi gören yaşlı hastayı terk ettiler*. Sabah. <https://www.sabah.com.tr/yasam/hemsire-paylasti-bashekim-isyan-etti-koronavirus-tedavisi-goren-yasli-hastayi-terk-ettiler-5099270>
- Sabah. (2021, Mart 14). *Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının Kovid-19'la mücadelesi dünyaya örnek oldu*. Sabah. <https://www.sabah.com.tr/ekonomi/2021/03/14/aile-calisma-ve-sosyal-hizmetler-bakanliginin-kovid-19la-mucadelesi-dunyaya-ornek-oldu>
- Taşdelen, B. (2020). COVID-19 Salgın Sürecinde Yaşlılağa Bakış: 280 Karakter Yaşlılar Hakkında Ne Söylüyor? *Turkish Studies*, 15(6).
- T.C. Sağlık Bakanlığı. (2021). *Türkiye Sağlıklı Yaşlanma Eylem Planı ve Uygulama Programı 2021-2026*. https://hsgm.saglik.gov.tr/depo/birimler/kronik-hastaliklar-engelli-db/hastaliklar/Yasli_Sagligi/kitap_ve_makaleler/Turkiye_Saglikli_Yaslanma_Eylem_Plani_ve_Uygulama_Programi_2021-2026.pdf
- TRT Haber. (2020, Mart 23). *Koronavirüsün hedefinde yaşlı nüfus var*. <https://www.trthaber.com/haber/dunya/koronavirusun-hedefinde-yasli-nufus-var-469513.html>
- TRT Haber. (2021, Ocak 7). *Pandemi süresince 912 yaşlıya her ay psikolojik destek*. <https://www.trthaber.com/haber/guncel/pandemi-suresince-912-yasliya-her-ay-psikolojik-destek-545091.html>
- Tuna Uysal, M., & Tan Eren, G. (2020). COVID-19 Salgın Sürecinde Sosyal Medyada Yaşlılara Yönelik Ayrımcılık: Twitter Örneği. *Turkish Studies*, 15(4).
- TÜİK Kurumsal. (2022, Mart 18). <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Istatistiklerle-Yasli-lar-2021-45636>
- Wong, F. H. C., Liu, T., Leung, D. K. Y., Zhang, A. Y., Au, W. S. H., Kwok, W. W., Shum, A. K. Y., Wong, G. H. Y., & Lum, T. Y.-S. (2021). Consuming Information Related to COVID-19 on Social Media Among Older Adults and Its Association With Anxiety, Social Trust in Information, and COVID-Safe Behaviors: Cross-sectional Telephone Survey. *J Med Internet Res*, 23(2), e26570. <https://doi.org/10.2196/26570>
- Xu, W. (2021). *Agem in the Media: Online Representations of Older People*. Linköping University.
- Yang, F. L., Au, A. T. N., Wong, J. Y. H., & Lou, V. W. Q. (2022). The deprived or the devil? A content analysis of the media representation of older adults under COVID-19 in Hong Kong. *Ageing & Society*, 1-22. <https://doi.org/10.1017/S0144686X22000587>
- Yoğurtçu, G. (2019). Yaşlılık Olgusu ve Yaşlılığın Medyada Temsili: Türkiye, Rusya ve Kırgızistan Gazeteleri Örneği. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 23(3), 1049-1066.
- Zhang, J., & Liu, X. (2021). Media representation of older people's vulnerability during the COVID-19 pandemic in China. *European Journal of Ageing*, 18(2), 149-158. <https://doi.org/10.1007/s10433-021-00613-x>